

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΑΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ.

Τόμος Γ'.
ΑΡΙΘΜ. 22 (70).

Συνδρομή, άρχομένη από 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου εκάστου έτους, έξάμηνος μόνον
και προπληρωτέα: Πανταχού φράγκ. χρ. 10 ή μάγκ. 8.

ΕΤΟΣ Γ'.
τῇ 15/27. Νοεμβρίου 1887.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΚΕΛΑΣ.

Ἐγεννήθη ἐν Ἐρμουπόλει τῆς Σύρου, τῷ 1835, ἐκ πατρὸς Μακεδόνης καὶ μητρὸς ἡπειρώτιδος τὸ γένος, θυγατρὸς δὲ τοῦ Γεωργίου Μελά. Ὁ Δημήτριος Βικέλας δὲν ἔτυχε νὰ συνδεθῇ μὲ τὸν ἐκπαιδευτικὸν ἢ τὸν πολιτικὸν τῆς Ἑλλάδος βίον, ζήσας δὲ βραδύτερον ἐν Εὐρώπῃ κατέστησε πασίγνωστον καὶ συμπαθέςτατον τὸ ὄνομά του παρ' ἡμῖν διὰ τῆς ἀκαμάτου φιλολογικῆς δραστηριότητός του, ἡ σύντομος ἐξιστόρησις τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ καὶ τὴν καταλληλοτέραν βιογραφίαν τοῦ ἀνδρός.

Γλωσσομαθῆς καὶ φίλος τοῦ ἀπλοῦ ἐκείνου καὶ ἀπερίττου ὅπου, ὅπερ ἐμόρφωσαν οἱ πρῶτοι κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους καὶ ἀμέσως μετ' αὐτὴν λόγιοι, ἀνέκαθεν δὲ ὁπαδὸς τῶν περὶ ἱστορικῆς ἐνότητος τοῦ ἐλληνισμοῦ ὕγιεστάτων ἰδεῶν, ἐνέκυψε κατ' ἀρχὰς εἰς ἱστορικὰς μελέτας, ὧν καρπὸς ὑπάρχει ἡ ὡραία ἐκείνη „Περὶ Βυζαντινῶν μελέτη“, ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὸ 1874 ἐκδοθεῖσα, ἄρτιον ἱστορικὸν δοκίμιον, διακρούμενον εἰς τρεῖς διαλέξεις, ἀναγνωσθεῖσας εἰς τὸν ἐν Μασσαλίᾳ Ἑλληνικὸν Σύλλογον. Ἡ πραγματεία αὕτη μετεφράσθη γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ κ. E. Legrand. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἀπεικονίζονται συντόμως τὰ κυ-

ριώτερα τῶν Βυζαντινῶν χαρακτηριστικά, ἐπιτυχῶς δ' ἀναίρουνται αἱ παραμορφώσεις καὶ αἱ ἀντιπάθειαι τῶν ἱστορικῶν τῆς Δύσεως, ἐξαιρομένης τῆς ἡθικῆς καὶ δικηνοητικῆς καταστάσεως τοῦ βυζαντινοῦ λαοῦ, ὅστις ἐδειξε, κατὰ τὸν ἡμέτερον συγγραφέα, „ἐν πολέμῳ ἀρετάς, ἀς δὲν ἤθελεν ἀπαρνηθῇ καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλλάς“.

— Ἀλλὰ τίς ἀγνοεῖ τὸν „Λουκῆν Λάραν“ τοῦ Δημητρίου Βικέλα; Τὸ ἀληθινὸν τοῦτο κόσμημα τῆς νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας, δημοσιευθὲν τὸ πρῶτον διὰ τῆς „Ἐστίας“ τῷ 1879 καὶ πολλῶν μέχρι τοῦδε τυχὼν ἐκδόσεων, εἶνε σήμερον πάγκοινον ἀνάγνωσμα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ δημοσίου, διότι πολὺν εἰς πάσας τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας μετεφράσθη. Ἡ διηγηματικὴ χάρις τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως εἶνε τῷ ὄντι ἔξοχος, ὡς τοιαύτη δ' ἐπανθεῖ καὶ εἰς τὰ νεώτερα αὐτοῦ ἔργα, τὴν σειρὰν ἐκείνην τῶν ἐφετινῶν διηγημάτων του, ἅτινα ἐδημοσίευσεν κατ' ἀρχὰς διὰ τῆς „Ἐστίας“ καὶ κατόπιν εἰς ἰδιαιτέρον τόμον, ὅλον πάλιν μεταφρασθέντα γαλλιστὶ. Ἡ „Ἀσχημὴ ἀδελφὴ“ εἶνε χαριέστατον ἔργον, ἀπαράμιλλος δ' αἰμα ἡθογραφία τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΚΕΛΑΣ.

Ὁ ἐν Εὐρώπῃ Λόγιος.

Τὰ ποιητικὰ τοῦ Δημητρίου Βικέλα δοκίμια περιλαμβάνονται ἐν τοῖς „Στίχοις του“ οὗς τὸ πρῶτον ἐδημοσίευσεν ἐν Ἀονδίῳ κατὰ τὸ 1862. Εἰς τούτους διαφαίνεται ἤδη ἡ ἀφελὴς χάρις τοῦ κατόπιν ἀρίστου διηγηματογράφου, διότι ἡ ποιησὶς τοῦ εἶνε ἐρμηνεύτρια τῶν ἡμερωτέρων τῆς ψυχῆς παθῆσεων, τὴν ὀλίγην δ' αὐτῆς μελαγχολίαν βλέπομεν ἀμέσως διάσκεδαζομένην ὑπὸ γλυκειῶν ἀναμνήσεων ἢ ἐλπίδων. Τὴν συλλογὴν τῶν ποιήσεων τούτων ἐξέδωκεν ὁ συγγραφεὺς καὶ δευτέρον, τῷ 1885 ἐν Ἀθήναις, ἐν δὲ τῷ προλόγῳ χαρακτηρίζει αὐτὰς „ὡς ἀποχαιρετισμὸν εἰς τὴν νεότητα καὶ τὴν πόλιν“. Οὐδεμίᾳ ὁμῶς ἀμφιβολίᾳ, ὅτι ἡ δευτέρα κρυφίως τὸν παρακολουθεῖ ὡς διηγηματογράφον, γράψαντα „Τὸν Παπα-Νάρκισσον“ ἄνευ μέτρου καὶ ὁμοιοκαταληξίας.

Ἄλλ' αἱ λαμπραὶ μεταφράσεις τοῦ Δημητρίου Βικέλα εἶνε αὐτὸ τοῦτο ἐκδουλεύσεις πολύτιμοι ὑπὲρ τῆς ἀναγεννωμένης φιλολογίας μας, πρὸς ἃς ὁμοίως ἔχουσι μόνον οἱ Γερμανοὶ νὰ ἐπιδείξωσι διὰ τοῦ Wieland, ὅστις μεταφράσας καὶ αὐτὸς τὸν Σαίξπηρ προεβίβανε τὸ ἔδαφος εἰς τὴν μετὰ ταῦτα

φιλολογικὴν ἐν τῇ πατρίδι του ἀκμὴν. Πρότερον ἐγένοντο παρ' ἡμῖν ἀπόπειραὶ μεταφράσεως σαικσπηρεϊῶν δραμάτων, πάντες δὲ γνώριζομεν ποῦ καὶ τί κατήντησεν ἐν αὐταῖς ὁ δαιμόνιος τραγικός, ἀλλ' ὁ Βικέλας ἐπελήφθη τοῦ ἔργου μετ' ἀσυνήθην παρασκευὴν, ἐκκληροδότησε δὲ τῷ ὄντι τα ἀρίστα τῶν ἔργων τοῦ Ἀγγλοῦ ποιητοῦ εἰς τὴν πτώχην τῆς πατρίδος του φιλολογίαν.

Καὶ ἄλλας ἄλλων ξένων ἀριστουργημάτων κατ' ἐκλογὴν μεταφράσεις, ὡς καὶ ἀπόσπασμα ὁμηρικῆς ἐδημοσίευσεν ὁ Βικέλας, σπουδαίας δὲ καὶ φρονίμους ἔγραψε διατριβάς ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ, καὶ ἐν τοῖς ἀρίστοις γάλλοις λογίοις καὶ ἀντιπροσώποις τῆς πολιτείας ἀναστρεφόμενος ἀνέγνωσε λαμπρὰν τῆς πατρίδος του ὑπεραπολογίαν προπέρυσι: *Le role et les aspirations de la Grèce dans la question d'Orient*. Καὶ διὰ πολλῶν δ' ἄλλων λυσιτελῶν δημοσιευμάτων, γαλλιστὶ συντεταγμένων, τιμᾷ ὁ Δημήτριος Βικέλας τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα ἐν τῇ ἁλλοδαπῇ, ὠφελεῖ δὲ καὶ τὴν πατρίδα του διὰ τῶν ξένων συμπαθειῶν, ἃς προσπορίζει αὐτῇ.

ΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΑΨΙ.

Αἱ ἡμέραι τῆς ἐβδομάδος παρὰ τοῖς Ἀραψι βαίνουσι κατ' ἀριθμητικὴν τάξιν, ἥτοι λέγονται, γιέβμυλ-ἄχᾶδ, πρώτη ἡμέρα ἡ Κυριακὴ· γιέβμυλ-ισνέιν, δευτέρα ἡμέρα· γιέβμυλ-σελασέ, τρίτη ἡμέρα· γιέβμυλ-ἀρμπά, τετάρτη ἡμέρα· γιέβμυλ-χαμῖς, πέμπτη ἡμέρα· γιέβμυλ-τζουμαά, ἡμέρα παρασκευῆ· γιέβμυλ-σέπτ, ἡμέρα σάββατον, ἥτοι ἡμέρα ἀναπαύσεως.

Διότι καθὼς οἱ χριστιανοὶ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι εἶχον ἑκάστοι ἡμέραν τινα τῆς ἐβδομάδος ὀρισμένην πρὸς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, οὕτω καὶ ὁ Μωάμεθ ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ συστήσῃ εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῦ μίαν τοιαύτην· μ' ὅλα ταῦτα, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν ἄλλων θρησκειῶν, ὥφειλε νὰ δείξῃ τοῖς ὁποδοῖς αὐτοῦ ἡμέραν διάφορον ἐκείνων, ἃς εἶχον καθιερώσει πρὸς τοῦτο αἱ εἰρημέναι θρησκείαι· ὅθεν ὡς τοιαύτην ἐξελέξατο τὴν παρασκευὴν, κληθεῖσαν ἐκ τούτου γιέβμυλ-δζουμαά, ἥτοι ἡμέραν συναθροίσεως. Διάφοροι λόγοι φέρονται διὰ τὴν παρὰ τοῦ Μωάμεθ προτίμησιν τῆς ἡμέρας ταύτης ἀντὶ ἄλλης τινός. Κατὰ τινες φαίνεται ὅτι ὁ προφήτης προτίμησε ταύτην, διότι πολὺ πρὸ αὐτοῦ ὁ λαὸς συνείθιζε νὰ συνέρχηται κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, καίτοι συνήρχετο οὐχὶ χάριν θρησκευτικῶν λόγων, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς πολιτικὸν σκοπόν. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἐκαλεῖτο πρότερον Ἑλ-Ἀρουμπά. Τινὲς λέγουσιν ὅτι ἐωρτάζετο ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐφθασεν ὁ Μωάμεθ εἰς τὴν Μεδινάν, εἰς ἣν εἰσῆλθεν ἡμέραν παρασκευὴν, ἄλλοι δὲ ὅτι ὁ Καάβ ἦν Ἀσβά, ἀρχηγὸς φυλῆς καὶ εἰς τῶν προγόνων τοῦ Μωάμεθ, ἔδωκεν εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην τὸ σημερινὸν αὐτῆς ὄνομα, διότι κατὰ ταύτην ὁ λαὸς συνείθιζε νὰ συνέρχηται ἐνώπιόν αὐτοῦ. Μεταξὺ

τῶν λόγων τούτων ἡδύνατό τις νὰ παρενείρῃ ὅτι μόνος ὁ Μωάμεθ ἐξελέξατο ταύτην τὴν ἡμέραν, διότι κατ' αὐτὴν ὁ Θεὸς κατέπαυσε τὸ ἔργον τῆς δημιουργίας. Οἱ Ἀραβες τιμῶσι λίαν τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ ἀποδίδουσι αὐτῇ πλεῖσθ' ὅσα ἐγκώμια, ἀποκαλοῦντες αὐτὴν ἡγεμονίδα τῶν ἡμερῶν καὶ τὴν ἐξοχωτέραν πασῶν τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, ἐφ' ὧν ἀνατέλλει ὁ ἥλιος· διῶσχυρίζονται μάλιστα ὅτι ἡ ἐσχάτη κρίσις θέλει γείνει ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ θεωροῦσιν ὡς ἰδιαιτέραν πρὸς αὐτοὺς τιμὴν τὸ ὅτι ὁ Θεὸς ἡδύκησε νὰ ὀρίσῃ τὴν παρασκευὴν ὡς ἡμέραν ἐορτῆς εἰς τοὺς μωαμεθανούς. Ἡ προσευχὴ τῆς παρασκευῆς λέγεται σελά-τουλ-δζουμαά, ἐξ οὗ καὶ ὁ ναὸς παρ' αὐτοῖς τζαμί, ἥτοι μέρος ὅπερ συναθροίζει τοὺς πιστοὺς, ἢ ἐνθα συνέρχονται πρὸς δημοσίαν λατρείαν.

Παραβάλλον τις τὴν ἡμέραν ταύτην πρὸς τὰς παρ' ἄλλοις ἔθνεσι πρὸς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ καθιερωμένας ἡμέρας, παρατηρεῖ ὅτι οἱ μωαμεθανοὶ δὲν εἶναι ἡναγκασμένοι νὰ ἐορτάζωσιν τὴν ἡμέραν ταύτην μετὰ τοσαύτης ἐορότητος, ὡς πράττουσι τοῦτο οἱ Ἑβραῖοι ἐορτάζοντες τὸ σάββατον καὶ οἱ χριστιανοὶ τὴν κυριακὴν· διότι ἐν τινι ἐδαφίῳ τοῦ Κορανίου (κεφ. ΞΓ') ῥητῶς ἐπιτρέπεται αὐτοῖς, νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς προσευχῆς, καίτοι πολλοὶ τῶν λίαν εὐλαβῶν ἀποδοκιμάζουσι τὸ νὰ δαπανᾷται μέρος τῆς ἡμέρας ταύτης εἰς κοσμικὰς ὑποθέσεις καὶ ἀπαιτοῦσιν νὰ ἀφιεροῦται ὁλόκληρος εἰς ἔργα τῆς μελλούσης ζωῆς.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα ἔστωσαν ἐρμηνευτικὰ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος καὶ τῆς παρασκευῆς παρ' Ἀραψι.

ΧΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

(Δικαστὴς ἐν Κύπρῳ.)